

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ-ПЛОВДИВ
ФАКУЛТЕТ ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ
КАТЕДРА „ОБЩЕСТВЕНОЗДРАВНИ НАУКИ“

Курс по медицинска и професионална етика

Лекция №3

ОСНОВИ НА ЕТИЧНИТЕ РЕШЕНИЯ В МЕДИЦИНСКАТА КОЗМЕТИКА

Проф. д-р Силвия Янкуловска, дмн

ЛЕКЦИЯ 3

Основи на етичните решения в медицинската козметика

ЕТИЧНИ ТЕОРИИ.

ДОБРОДЕТЕЛИ, ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ.

**ЕТИЧНИ ЦЕННОСТИ И НОРМИ В ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ
ЕТИЧНИ КОДЕКСИ.**

ЛЕКЦИЯ 3

Основи на етичните решения в медицинската козметика

ЕТИЧНИ ТЕОРИИ.

ТЕОРИИ НА ЕТИКАТА

Какво представлява етичната теория?

- *Подход за доказване правотата на определено етично решение.*
- *Средство за организиране на комплексната информация, конкуриращите се ценности и интереси.*

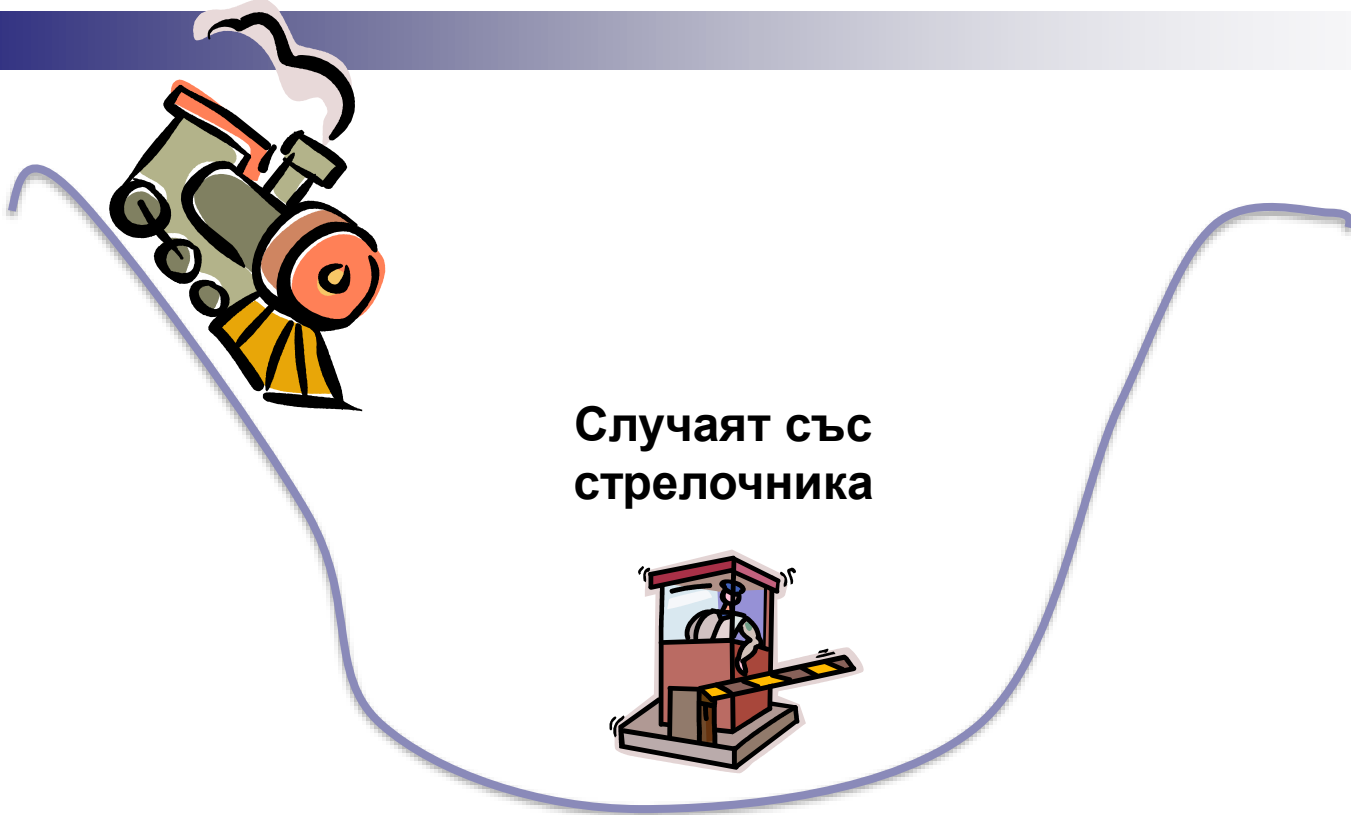
Деонтологични

Действието е добро, ако е в съответствие с общоприети принципи.

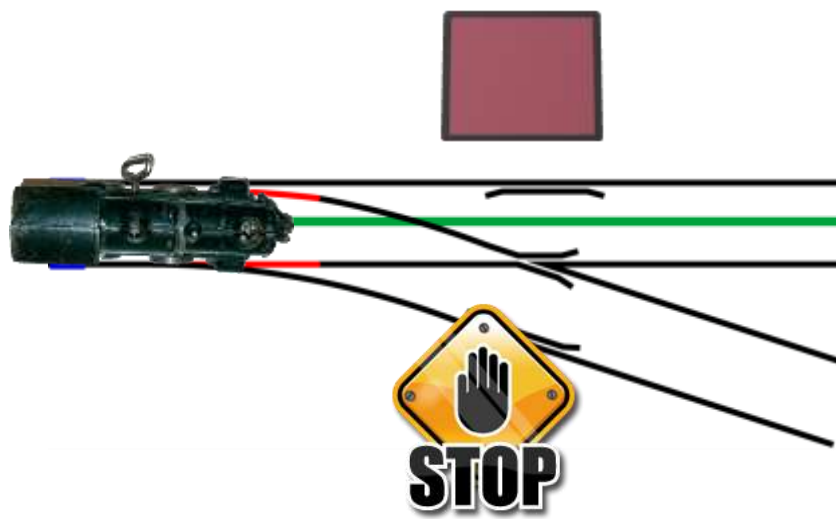
Консеквенциални

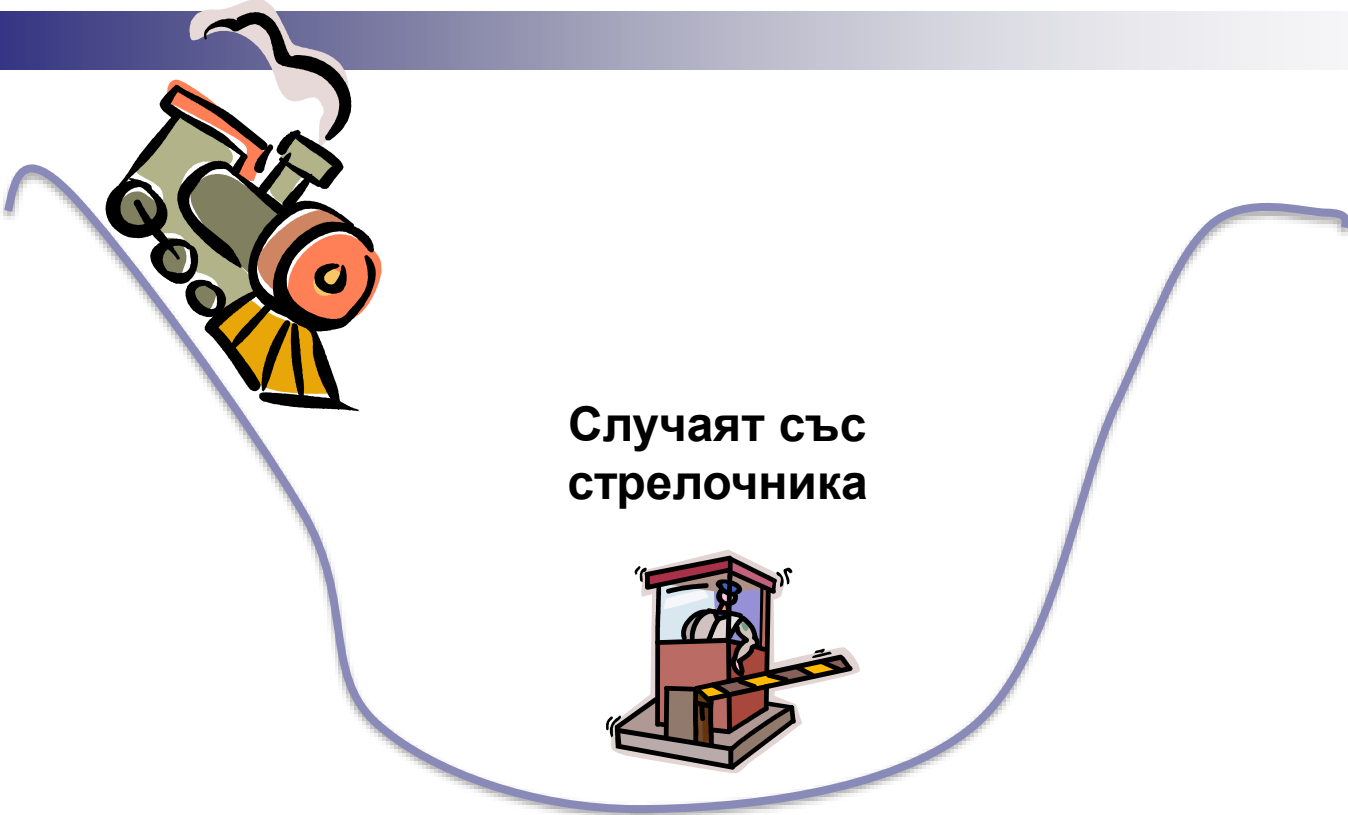
Моралното решение се взема на базата на последиците от различните варианти на поведение – предпочита се варианта с най-добър резултат.

- Хедонизъм
- Утилитаризъм

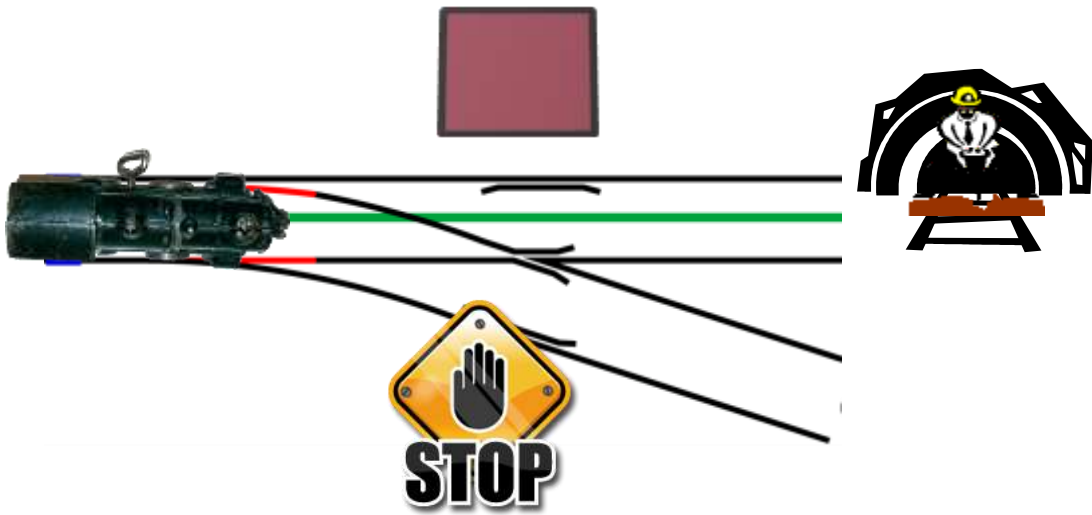

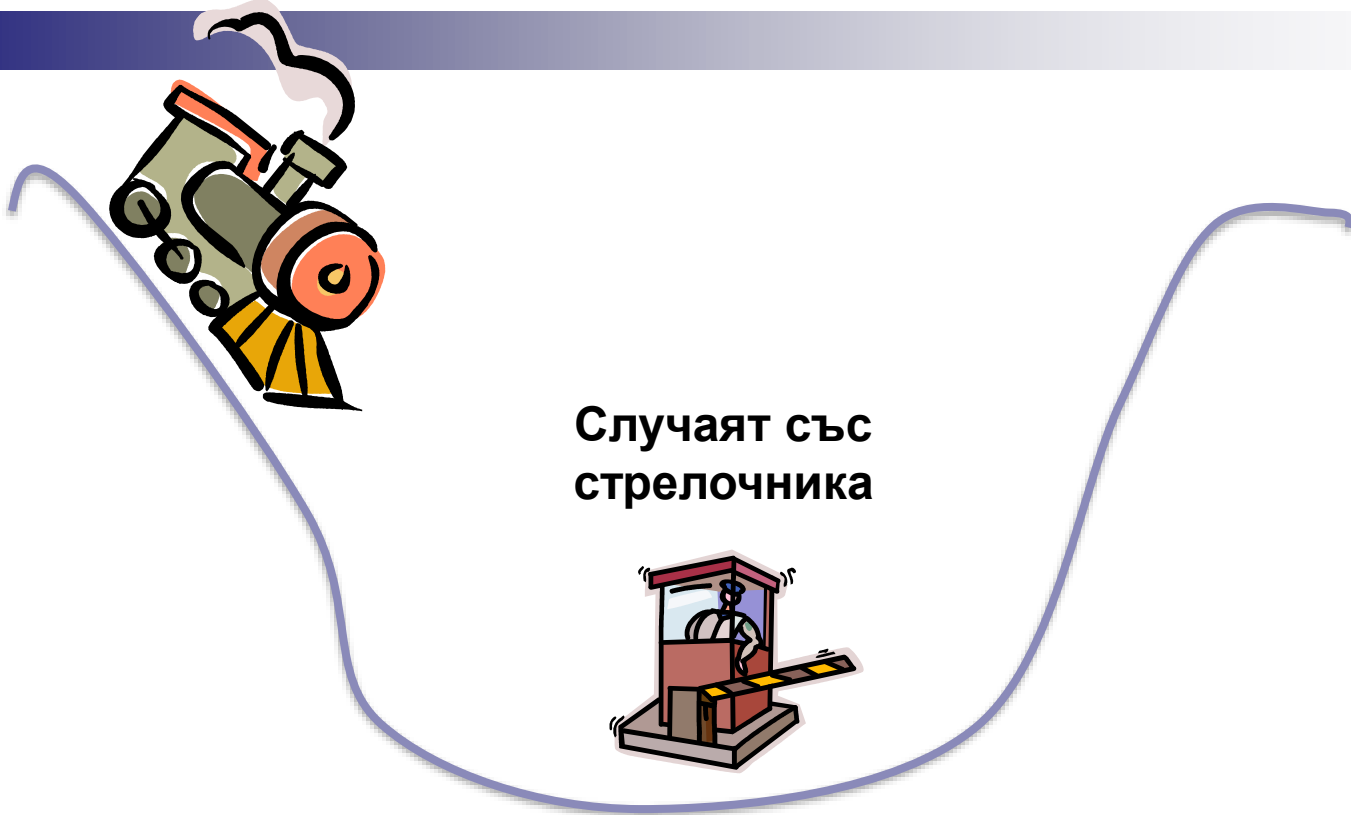
Случаят със
стрелочника

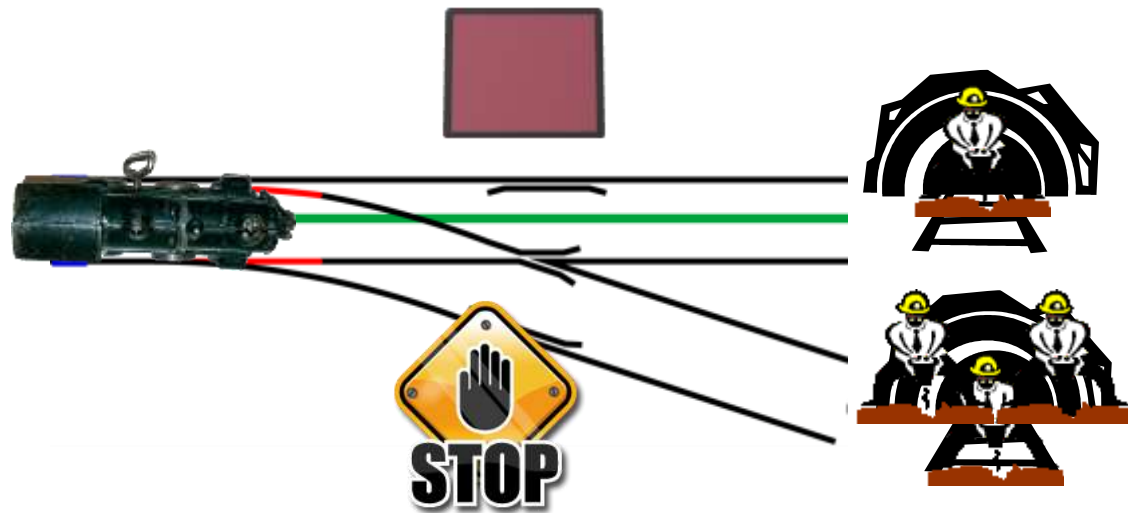

Случаят със
стрелочника

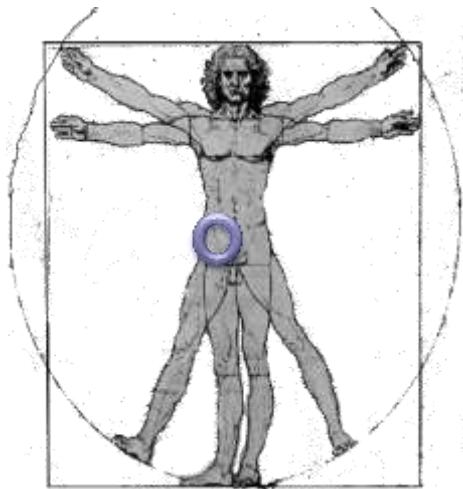

Случаят със стрелочника

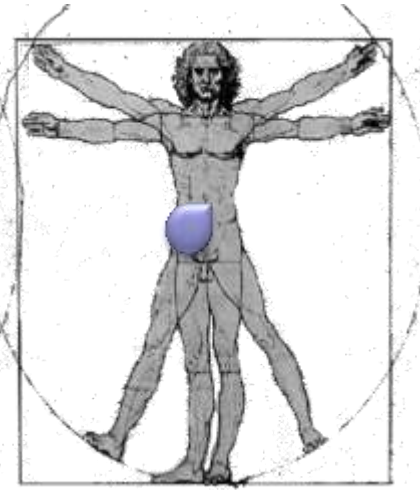
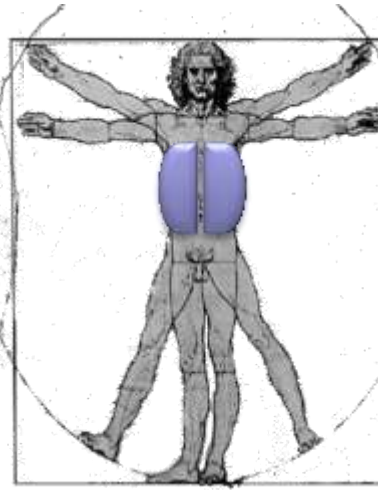
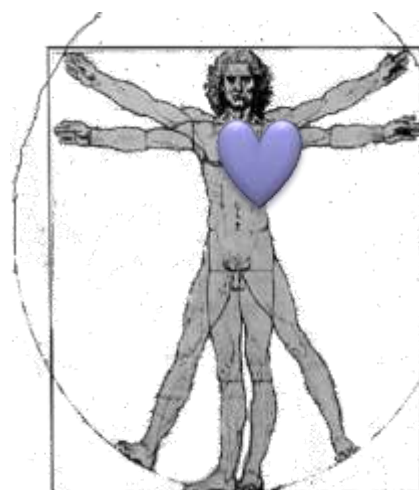
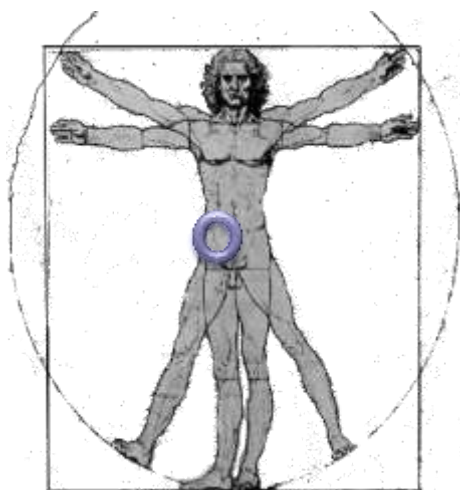

Според консеквенциалните теории трябва да се избере този вариант на поведение сред наличните алтернативи, който би довел до най-добрите последици.

Случаят с хирурга

Представете си, че сте хирург, извършващ апендектомия.

Докато пациентът е под анестезия, се срещате за 3-ма пациенти, лежащи в интензивно отделение. Единият се нуждае от сърце, другият – от бял дроб, а третият – от бъбрек. Можете ли да пожертвате пациента с апендектомията, за да спасите 3 други животни?

Когато извършваме действие, наше морално задължение е да изберем алтернативата, която е в съгласие с моралните принципи, независимо от последиците.

И в двата описани примера могат да бъдат спасени 3 живота на цената на един.

- В случая на хирурга са налице важни морални принципи, направляващи решението му – моралната забрана за умишлено убиване на хора и изискването за информирано съгласие на пациента.
- В случая на стрелочника човек е убит без неговото съгласие, но това би се случило и ако влака беше пренасочен към другия тунел. Така че, макар и моралния принцип сам по себе си да е важен, той не предоставя решение в случая.

□ **Консеквенционализмът**

може да се изроди до „целта оправдава средствата“ и в такива случаи е добре да има твърди принципи за проверка на нещата.

□ **Деонтологията** може да се изроди в морален фанатизъм и тогава е добре да се помисли за последиците.

**Допълващи се
взаимоотношения
консеквенциализъм-
деонтология**

- ❑ В такива случаи приоритет има деонтологията!
- ❑ Единствено, когато приложението на даден принцип води до сериозни последици, се отдава приоритет на консеквенционализма.

**Противопоставени
взаимоотношения
консеквенциализъм
-деонтология**

- Консеквенциална теория
- Дадено действие е добро, когато резултатът е това, което хората предпочитат.
- Всяко действие, обаче, има както добри, така и лоши последици. Следователно, важно е претеглянето на рисковете и ползите.
- Когато трябва да изберем между няколко алтернативи на поведението, трябва да предпочетем тази, която носи най-голяма полза.
- Търси се най-доброто за всички въввлечени лица.

У
Т
И
Л
И
Т
А
Р
И
З
Ъ
М

- ❑ Противоположна на утилитаризма.
- ❑ Акцентираща се върху това, което прави човека добър.
- ❑ Не представлява система от правила, а по-скоро набор от индивидуални характеристики, които гарантират „правилен“ избор.

Етика на добродетелта на Аристотел

- ❑ Огромно разнообразие от етични теории, при което съвсем не е толкова очевидно коя теория трябва да бъде приложена към конкретния проблем.
- ❑ Теориите са общи, така че невинаги е ясно как трябва да се интерпретират в дадения случай.

Защо етичните теории не дават лесни отговори?

Теория	Предмет	Типичен въпрос
Деонтология	Задължения към другите	Към кого имам задължения в тази ситуация? Какво би се случило, ако всеки постъпи като мен?
Утилитаризъм	Социални последици	Ако взема под внимание всички възможни последици от моите действия за всички въвлечени лица, какъв е крайния резултат - по-добър или по-лош?
Етика на добродетелта	Морален характер	Как би постъпил един добродетелен, честен човек на мое място?

ТЕОРИИ НА ЕТИКАТА

ПРИНЦИПАЛИЗЪМ

1979 г. – “Принципи на биоетиката”

Tom Beauchamp & James Childress

ЛЕКЦИЯ 3

Основи на етичните решения в медицинската козметика

ДОБРОДЕТЕЛИ, ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ.

■ **Определение** – лични качества, благодарение на които човек може да живее добър и достоен живот.

■ **Особености:**

- *Улавят се в поведението на човека.*
- *Относително неизменни.*
- *Трябва да бъдат възпитавани.*

Д
о
б
р
о
д
е
т
е
л
и

Видове морални задължения според Кант

Безусловни

- Недвусмислени
- Категорични
- Забранителен характер
- Консенсус до степен на закон

Условни

- Повече свобода на действие
- Не препоръчват конкретно поведение

Степенуване на моралните задължения по Франкена

Степенуването на моралните задължения подпомага определянето на морални приоритети.

Прочетете следните три бизнес инициативи и обвържете всяка от тях с ниво на морално задължение според йерархията на Франкена.

1. Строеж на ново летище, свързано със значителен шум.
2. Фирма, обмисляща съвместен бизнес с военен режим, който системно нарушава човешките права.
3. Фармацевтична компания, преценяваща дали разработването на ваксина срещу малария ще донесе достатъчно печалби.

- Претенции към другите хора
- Другите трябва да направят нещо или да се въздържат от определени действия, за да се уважат индивидуалните права.
- Критерии към моралните права:
 - Защиават нещо основно за човешкото благополучие;
 - Обект са на сериозна и постоянна заплаха и това налага да бъдат прокламирани;
 - Задълженията към другите, налагани от правата, трябва да са осъществими.

**Морални
права**

ЛЕКЦИЯ 3

Основи на етичните решения в медицинската козметика

**ЕТИЧНИ ЦЕННОСТИ И НОРМИ В ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ
ЕТИЧНИ КОДЕКСИ.**

За да направляват действията на организацията, все повече компании приемат етични кодекси за поведение.

- **Дефиниция:** Система от изявления, с които една организация показва какво поведение се очаква от членовете ѝ в специфични ситуации, какви са ръководните принципи в политиката ѝ и при вземане на решения.
- **Съдържание:** Формално изявление на правила, които са разрешени или забранени в определени кръгове, както и на фирмени ценности.

- **Обхват:** От кого се очаква да спазва кодекса?
Членовете на организацията, както и индивиди и групи, от които зависи организацията за реализиране на целите си. От доставчиците на компаниите също се очаква да спазват етичния кодекс.
- **Цел на етичния кодекс:** Да повлияе действията на всички членове на организацията и да разпространи ценностите на организацията.

Функции:

- подсилване на вътрешната координация и фирменото единство;
- подобряване на имиджа;
- повишаване на моралното съзнание;
- подпомагане на анализиране на проблемите;
- ясно деклариране на фирмените ценности;
- насърчаване на морален диалог;
- изпреварване на бъдещо законодателство и редуциране на вредите при евентуална юридическа отговорност.

Най-често засягани теми в кодексите:

- интегритет;
- лоялност;
- ненанасяне на вреда и управление на риска;
- уважение на служителите;
- зачитане на закона;
- доверие;
- взаимоотношения със заинтересованите страни;
- обществена отговорност;
- лични изгоди.

Недостатъци на кодексите:

- липса на универсално приети етични принципи в тази сфера;
- не могат да гарантират промяна в поведението на индивидите;
- необходимост от подкрепящи структури в организациите, за да могат служителите да действат в съответствие с кодекса;
- намалява индивидуалната отговорност, тъй като служителите просто могат да се оправдаят със следване на кодекса.